

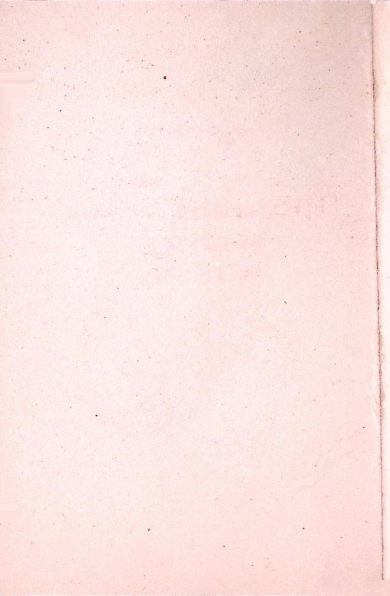

Марамыз

Акваикловка
ахъаз
аива

Мирсымыз

АквашкIвокIва
ахъаз
ашва

АУЫСАКВИ АПОЗМАКВИ

Ставрополь гIаырагIацIщтырта
Къарча-Черкес хъшара
Черкесск, 1991

84 (Абаз) 7—5
Д 42

АсуратчагІв ХІАГІВЫНДОКЪВА М. йакІвпІ

Д 42

М. М. Джужуева. «Песня о белом дожде». Карачаево-Черкесское отделение Ставропольского книжного издательства, 1991. — 56 с.

ISBN 5—7644—0496—7

Жесть, восприятия мира, искренность поэтической неподдельная любовь ко всему живому, человек — вот, что бросается в глаза при первом знакомстве с творчеством молодой поэтессы.

84 (Абаз) 7—5

20200—80 88—91
9(03)—90

—7644—0496—7

© Ставрополь гІвырагІацІщтырта,
Къарча-Черкес хъвшара, 1991.

чІІ
пш
зы
на
ус
кІв
ра
щ
ла
ау
ры
кІв
йль
лак
дд
гІв
зы
зир
ква
дах
бы
бита
пш
за
кван
гІвх
баз
гІвы
маз
гы

ЙАЧІВАХВЫЦКІ...

Абазауысара ажвгіванд апны ахівсса-йа-
чіваква рылахь зынги йгъазшамызті: ауат
пшдзата йглакларныс йахамдзаскѣва — йыр-
зылахь-йрызгвыжвкѣта пшачівыхькѣ йглакыд-
нажвахуазшва — зынла йычвхуан. Ауи швхѣа-
усыгѣвахъадата йамаз, сара йшызбауала, аре-
кѣвын: Лагъ Кѣфкѣлаз ащхъаугѣаква рбзаза-
раткѣи йыгъаз йгѣлѣла, — зымгѣва рпынги
щарда цѣуата йшщакѣгылызла, — апхѣвыс ажв-
ларауыска дгърыламылуазті, арса ухѣвагыи
ауашті: ахъачвакѣ дгърыларымжъуазті, дыз-
рыларымжъуазгыи хвы лзырымбауата гъа-
кѣмызті—ашвхѣаусыгѣва датшан: дырхчун,
йлызсакъуан, нчвацынхъвыта дрымѣн, йъарба-
лакѣи лыхьыз гърымхѣвузті, йъарбалакѣи
ддырцата ауатыкѣ дгътадмыргылуазті — адуѣ
гѣвыма ла йшачвыкѣарчѣвахуаз апш апхѣвысгыи
зынги агвы дгъгѣакѣрымцѣузті. Ари — ага аб-
зира йапщылазтынги — апхѣвыс: ажѣларауыс-
ка дырчвнархъараті, ахъѣѣа йѣцкѣыс рыѣѣа
дахънаршваті. Хѣлитература апынги апхѣвыс-
быжъ амачѣра гѣазлыѣыз йарауекѣлшва йыз-
биті. Ауаса араѣа закѣы сапшѣагылуашті, сыз-
пшѣагылуашги арекѣвнті: хѣыщхъауагѣаква рб-
зазари ртурыхи йгѣарыкѣчвѣажвауа гѣвыра-
кѣакѣ рпны арѣпш хъвыѣѣа уанѣиті: ащхъа-
гѣхъѣѣа зынги ащхъагѣвпхѣвыс хвы лзим-
базшва, ауи лагагѣвы-маѣлаугѣвы-чуангъгъѣа-
гѣвыта йѣтшгѣва дтшгѣагѣваѣтата нѣѣрата йѣ-
маз йѣлѣыргазшва. Йыѣазарын ауѣпш хъачва-
гыи — зѣадаб-намыс маѣзкѣѣыс-ѣѣачкѣѣыста

йхвыцыз, ажвларауыскагы тшглагычракі
 «ахлвырмат» йазызгуз, апхлвыс йтыдэра дапыз-
 цылагы дмацлауныс, йамс дахъныс: — йглахл-
 райшыспл: йара-ахъацла йтахъыраква налыр-
 хъаглаварныс аклвызшва йызбуз... Ужвы йгъа-
 ьамма ауат рапш?! Сглвацарнысгы ауыпл,
 ауаса сара йшгласгвынглвауа йсхлвитл: ауарла-
 жвлара рпха псы глзхъонацлаз апхлвыс
 лынчвара ахъачваква ймыглхъыргатл, да-
 ра рфайдала йадрыхтл, ауглахъауыскава рыцла
 цлхъвата йырчпатл. Ауатыкв апны хъгалра змаз
 ахлгы, аглымастагы, айфандгы жвларамаглы
 змаз ауи ауыс ргвы апны йгърызгламгтл. Ап-
 хлвысгы шардазджъара дчуангъгъагларлва-
 цата атшгла дглатшглвахатл, ахъвши арахчы-
 ни дрызгланхатл. Мачлмачлымца ажвларауыс-
 кагы «пхлвыс дахатл». Абарауаса апхлвыс лплат-
 тлуыквцлара арайшара тшапсахтл, ахъвахъвара
 йазцатл. Ауаса — аглырапхъаглв йгвайтхуаз-
 тын — хлфольклор апны апхлвыс лыхъ шхлрлы
 йхлрланл, апхлвыс луасаражвара ахъацла йаса-
 ражвара ацкыс йцтлхпл, шардазджъара ап-
 хлвыс ахъацла мглватамам дыквлыргылхитл.
 Дглатшгвалашвыршвах нартргла Сатаныя.
 Ажвлара ргвы йтаз афольклор йгланахлвун...
 Абарауаса йцан — йатахлхлвахитла — апхлвыс
 ажвларауыскава дырчвыхъарахатл. Ауеклвызшва
 йызбитл йжвларауысдуу алитература апынгы
 ужвгландзарагы апхлвыс лажва тамам лбжы
 ауцтта йзылзымхлвас. Хллитература апынгы
 ахлвскава рбжы ласы йгымгатл. Сымглва-
 цузтын—йапхъахауата ауи зыргарныс йацталыз
 Гвым йауу Эбзей Сафйат лаклвын. Йшвбжакл-
 хуз асквшква аклвшун ауесхъан. Ауаса ауи
 абыжъгы тшазамрыбагъьасклва йычхтл, аглы-
 рапхъаглв хъарачлвыла дназкпшыз аклклара-
 хвыцгы ййачлвахарныс: йахамдзасклва ласдза
 тшерыдзхтл. Эбзей Сафйат лымцтахъгы аба-
 зауысара ажвгиванд апны пхлвысклкларакакл
 нацлпшглацлпшкватл, ауаса ауатгы ййачлвахар-
 ныс гърылымшатл; ауеклвызтлхлва ари хлвам-

ква амаль гьамам: йрылымшазтынгьи — абза-
 зара анны зынгьи закӀгьи ахъазгӀваца йшым-
 дзуа апшта — алитература апынгьи рахӀа
 йхвыцу гӀплатлауракӀгьи тшгъарыдзуам: ауагӀа-
 ква рыла йгӀацӀахауа щтакӀ гӀаннамжыргьи—
 гвыкӀ анны кӀкӀарахвыцкӀ гӀанаршӀыхитӀ,
 тшгӀвакӀ анны чӀвецхвыцкӀ псы гӀахъанажытӀ.
 АуекӀвпӀ дшгӀаншаз абазуауисагӀа бергьльы
 ТӀабыча Мира. Ауи лакӀвпӀ абазуауисара ажв-
 гӀванд анны ахӀвссаква рыйачӀватамам йапхъа-
 хауата йзыркӀкӀлаз... ЙацӀабыргта йгӀакӀкӀлаз ая-
 чӀва зынгьи йгъахъазхум: ауи алашара йар-
 хӀвапситӀ-йгӀлазшӀнатитӀ — агъынцӀыхъва ла-
 гӀвыджкӀва рапшта адатшайачӀвакӀва анларыла
 тшгӀладзхъарпситӀ... Абарауаса ТӀабыча Мира
 лшыйачӀва йачвухъарамкӀва абазуауисара ап-
 ны йачӀвахвыцкӀ гӀакӀкӀлатӀ. Ауи аячӀвахвыц—
 йахъызпӀ Марамыз. Абазуауисара ахъаджвыкӀ-
 цӀагӀвчва йрыуазаджву Тобыль ИсмагӀиль; ауи
 йайцӀба—хӀлитература анны ймачӀымкӀва кӀара
 зылшахъаз брат КъчыкӀ; «АнӀгӀара» зхъзу, ан-
 гӀарапша апшта ауи ауисазаджвыкӀла абазу-
 уатыкӀв йгӀатагъагъата зынла зыхъыз дзырхӀваз
 Меремжъвыль Альимырза—арат хӀуысара ап-
 ны йдыргаз, Цекъва Пасарби йхӀваща: Ал-
 быргӀан абыжытӀатӀа йацылкӀтӀ Мара-
 мызгьи, лайщчвахӀбачва днарыдгылтӀ. Уахъ-
 чӀвала ауи лбжъы пшдзапӀ. АгӀвырапхъагӀвгьи
 къангъаш аламкӀва йбуштӀ ауысагӀвшӀа ари
 йапхъахауа лазкӀкӀра йалалыз ауысакви апоэма-
 кви ршӀыцра: АлбыргӀанбна агӀапынпсгӀацӀа-
 ква рбжъы йагӀвызу рчважващакъахъ, агӀвы-
 чӀвгӀвысгвыцкӀа йгвы алашара йапшу рхъвыц-
 рацӀола, йнейта хӀлокӀкӀва ражвасайыр йнадз-
 хъагылуа рыбызшва байа. АуысагӀа лапхъе-
 хъыла йлымазлуш лбжъы гӀалрыкӀапхъатӀ, ауи
 амакъымкӀвакӀ гӀахӀлыргӀахъатӀ. ШваздзыргӀвра
 стахъыпӀ «ЙачӀвахвыцкӀ» зхъзу ауысахвыц:

ЙачӀвахвыцкӀ, йачӀвахвыцдзакӀ
 Абыхъвду йгӀахъпшылтӀ.

ЙачIвахвыцкI, йачIвахвыцдзакI
Сара спец йгIашылтI.

ЙачIвахвыцкI, йачIвахвыцдзакI
Арса ахIватI йгIакIклан:
«ЙбыстуаштI са насыпдудэдзакI,
СыгIаза, бымгвыргIван!»

Саргьи ауи абжы сшайгвыргъауа агIвыра-
пхъагIа йасхIвнтI, йаргьи ауи дасрайгвыргъа-
та — хIапхъахыла хIымгIви хIыжвларахъзи
эпчылазлуш хI-УгIа р-А жва уахъчIва
дшазхъвыцуа ацкIыс рыцIа мачIкI йщтIыхта
дэзсырхъвыцра, йгвы йгIайнахIвуата дахъсыр-
гвыргIавара стахъыпI. Йауа ухIварыквын, быз-
шва змахым аугIа — угIата йгмырпхъадзауам.

ЧквнтIу Микаэль.

Х
И
У:
У:

У:
У:
У:
Уа

Ум
Ум
Уа
ХИ

Иа
Ах
Уа
Ах

Упа
Игн
Уы
Хьа

АБАЗАШТА ИАЗЦАУАТА

ХІара хІадгбыл, хІара хІадгбыл,
ИалхІыргахитІ утурых,
УахчІва хІаргъи гвыла хІшадгыл
Уара ушыла, уара урыгъгъ:

Уара уыщымтаква шаъаз,
Уара уыхъвлапынква шцаз,
Уагъачваква рыцта шшагІаз,
Уайгвачваква хІпны йшгІадзаз;

Уынамыс зджъара йуцыршвата —
УымгІва ушгІанкъвнамцаз зынгъи;
Уашва ъатымхъаз йшвата
ХІгвыла хІайгвыргъынтІ хІаргъи.

Иалапшуа-йалырхуа, — ргвы адкІыл! —
АхІабзикви ахІайджъкви —
УамцІыргун уара, хІа хІадгбыл,
АхІаджъраткви ахІаджъкви...

УпачвашІыцква, уышхІчвашІыцква
Игънадыркъвуам уара унІатІу,
Уыхъыз ранаматнІ агІвшІысква —
Хъащ, Лагвыргъа, Дзадза, ПІтІу!

ЗымгІвагын! ЗымгІва хІацыта
УышкІва хІтІынІ, ухъышкІва хІтІынІ,
АгІвы йыхъвауа хІадзыта
Уа удзыхышкІвокІвакІва гІахъхІтІынІ!

САРА СКЫТ АЛБЫРГІАН

АшвахвыцкІ узыхІвара стахъыта
(Нумгвапхузтын — сумахІвитІ! —
йуумыргІан!)

Акъальам гІасахвІ сара сгвы хътІыта,
Сара скыт, спсы йапшу АлбыргІан!

Адуней шабгу сара йгъсыргвыгъум —
Исыргвыгъара стахъызтІхІвагын ага!
Уара уакІвпІ са йсгару, сара йсгвыхъу —
Сапвахвыц апны уа убжыпшдза рга!

ЦІабыргдукІ азамхІваргын йаціалта —
Мыц гъасырхІварым йгвышхвас са скъальам,
Уара упахъгын са йнасахвІтІ уалта:
АугІакІва йырзыганІ усальам.

Сажвагын тшарпасузтын гІапныла—
ЙапшахарагІатІ ауң апатыргІан:
АбыгъькІва тшдыркъакъаргІатІ ушныла,
Сара скыт, йапшу АлыргІан!

САН ЛУАРАД

Амара йашитІ хъынчІвыла
ИларкІкІашІаркІкІу нур-мурад,
Хъыла йгІвычапІ хІара хІчІвыла...
Сара сан йылхІвитІ уарад!

ХІа лашарахъІакІ хІызгІайын
РахІа йгвыгъапшдзаз шгІахІнат,
ХІышвква шатІы тшхІызнахІвайын... —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

АбызхІвара, агъычкІвачра,
Амц, агвымха, акъазауат
ЙыгІбитІ джъахІанамла рквачра!... —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

ИкъагІнтІ ацІла, йгвыргъынтІ абна,
Архъа йачпитІ агъайрат,
Анасып йарышвпІнтІ абла... —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

Гвыгъа, гвыргъа, хІвахІв, хІвапсагІва, —
Ей абзираква рпарад! —
ШвгІай ащца — хІва, швгІай асса —
хІва, —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

Саргы снейнтІ, шва снашвпылитІ,
ШвнаджьасщитІи: «Уа арат!...»
Швгвыргъахъв адуней инакІылитІ!... —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

ХІымшгъи шдуха рыцІа-рыцІа,
АпсгІачІвкъахвквагъи шгІанад...
Гарата хІдунейгъи лрыцІсуа —
Сара сан йылхІвитІ уарад!

САРА ССАТАНЕЙ

ИгІакъагІатІ сара ссатаней —
ИарчвитІ сара схақвгъи дѣхвфгІвыда,
ИагІвычатІ йыртІлаз асатей,
ИаргвыргъатІ ба бгІвылакІ, са сгІвылакІ!

ИгІакъагІатІ сара ссатаней —
ИгІашІыхатІ са скыт АлбыргІангъи:
Идута, йазычпата къвльей
ИгъзымбасызтІ йздырын-йзгІангъи!

ИгІакъагІатІ сара ссатаней —
ИарыпшдзатІ са скІвар шкІвокІвасышта,
ИарытбгІатІ, йаркъахвтІ са сдуней,
С-Абазаштагъи йахъснарцІатІ: Хъышта!

ИгІакъагІатІ сара ссатаней —
ИагатІ сара сгвыгъа сапхъала,
ИахІватІ: «Ба бгвы йтугъи базней,
БымгІвайс бара бхІгІара бызхъалу!»

СЫЙАЧІВА

СыйачІва, суызпшуамца
ИсыквуыршатІ уахъа,
Сгвы йтацІухънгІатІ амца,
Амца гІатаужьтІ схъа,

ИсыквухтІ сара сычва,
Стынчраквагъи удзатІ,
СгъагІвзахым адзычва,
Снурква уган уцатІ...

АшыяачІва клаукІауа
Спахъ йгІагылтІ абар:
«Сара сакІвма йбмауа,
ЙгІабдыргІа зхабар?!».

Ей сара с-Марамыз,
БгвыргъьачІвата снахв, —
Бынасып хъарамызтІ,
ЙаргванызтІ ба бшахв!..»

УдупІ уара, удырцыритІ,
АйачІваква рахІ,
Ушабауа йтыртыритІ
АмызшІагІварахІ!..

Йхвыщу, йгІапынсыху
ИаъамызтІ адкІыс —
ПшдзапІ, йцрипІ са сыхъаз
Сынасып йакІыз!

Са сазпшитІ... ЙгІайуаштІ
СыйачІва сыззпшуаз, —
Унурхъьжжгъи йайгІайуаштІ
ХІнурква йазакІхаз!

СБЗАЗАРА СТАХЪЫЦІ

Сбзазара стахъыпІ са хІгІата,
Сымш ахъа сымгвыргІвауа,
Аурам сзынйауагъи угІата
Сара сывгъа рымхІвауа.

Ргвы сымхвында сани саби —
Сара сгІалзырхІваз, сзарІаз,
ЙгІаламханда ахъви асаби
Ажвабзита йгІасдыргІаз!

Агвла йыгвларагъи збата —
Дута йсзытакІында сгвы,
Йсзыбахуата йсыму цІбата —
Сачвымшванда абаргвы!

Сыквнамганда амгІварайша, —
Ай, абзаара гьмайрам!
Сымш, йсрыкъакъла ахІврайша —
Ауидъа амара гьмарам!

Сбзаара стахъыи са пидзата —
СчІвырхъа йсчпаз сачвымшвауа,
СызцгІвыгчІвгІвысу сраргвандзата,
Лахъвахъвала йгІасымпшуа!

ИСЫЗГІАЙЛАУА АГВЫМТЫНЧРАКВА

ЙамагІну зымдыруа, слахъаквылдза,
СцитІ сара зджъакІквата, сгвы тшарбцІтІ,
КъарушІакІ йахІвазтІхІва:

«Йбылца, йбылца!..» —

Йатахъым хъазыракІ сызгІацІситІ.

ЙгІацІалитІ саргъи йстахъымкІва сыла:
СыквцІхызшва йлашару адуней...
Агвыгъахъарā агІвазшкІвокІва сыла
ХІыгвлачва сырзышІтитІ: «ЕйргІа, ей!..»

ХІыгвлачвагы анхарамш нардаста
Тычта зны хъвлапныкІ йанайара —
Ргвы йтадзамкІва, гвападза, сгІархътаста
ЙыртахъхушзапІ сыхъыз ахІвара:

«Абаратква дбазун хІа хІ-Марамыз,
ДхІыцгвыргъауа йхІыщылчпун гІвара!..
Уыста йлкІыш ауысква рпны ймайрамыз —
ХІгІата йлбун ауысахвыцква ргІвра!..

ДхІылцІхтІ ужвы. Ауаса лажва хІылапІ! —
АцІлаква йгІакъагІаз рапш йхІыцпІ,
ЛхъвыцпражвпІагы АлбыргІанбната хІылапІ,
Лажва хІымамызтын — щарда хІчвыдзпІ!...»

Абараъа — сгІалырхІазшва ачва —
ТшгІаздырхитІ. СапшитІ сдуней йхътІу...
Ах, са скыт, йабоу, йабоу уа йуачву —
Сажваква йырбзазаращату?!

Иаргы — йсымма ауепш ажва?! ЙабагІай!
ЙгІасрыкІапгІвацитІ сара сымгІва ахъа...
О са скыт, йсчвпхъомкІын убзибагІа!
Сыбызшваншдза, йсрычпа са счІвырхъа!

ЛЫМХІАРЫГІВ

ИцатІ йырбжъапссгІан агІвхъышвчІвыцакІ —
ЙгъызгІабжъымцІхтІ алымхІарыгІв.
Иабауазарын: бначвыцІакІ
Иазцауазшва! Ужвы — йгвыгІвмыгІвпІ,

ИахъитІ, йыдшвалыйтІ аныла,
АпхъынцыгІвагъраква кшитІ,
Псейсна йгІасхитІ абарыла...
Саргън сгыла аун сапшитІ.

СнапІы гъбжьалуам, ахъышв гъсзытІуам!
Ах, ушпасхчара, са схвыц?!.
Сыгвла дгІайын — хІчІвахтІ хІжвыртІжвыртІуа.
ИхІымхІвауайа: кІапхъыншІыц

Москва йлызгІаргті лащи лтаци
ЖвицтуманкІла, кремдишинпІ...
АсатникІ лцІыхъва дтадзитІ
Лаща йначкІвын! ДасатинпІ,

Иаргън дйахІбапІ аун сквшыкІла, —
АзгІва йгІайуашгън дахъвхатІ!
Арса — йкІылджыгІауа дзыршыкІла
ИакъвкъаамыгІванда!... ИхІахъвхатІ!..

Абазаргън дыъан сыгвла —
Щарда лзыбатІ абазар;
ДгІалшІашван йлыцтаз лыквлакІ, —
ХІайда, йхІва «къащанхабар»!..

ДцахтІ ауыгън, амшгън лыцдатІ.
Зынла ихъвлатІ. Зынлагън йшахтІ...
Иацы йбжьанессгІаз ахъышвчІвыца
СлымхІарыгІв сгвы йгІаташвахтІ.

Снейызтын — йабоу! Суратта
ИакІынгІвалтІ ачІвыцагІвзы,
Иацы йсыгІвыргаз уарадта
ЙыдзтІ йсымкІуата схъазы!..

ЛымхІарыгІвшва аун гъызбахуам —
Суыса акІвызшва сапшитІ,
СдзамгІва апынгІн сыладз гъбахуам,
СамаркІнтІ акви апши!..

Ишылтахъымыз, лгвгІн йштамыз
Уара луыса уашІлыришныс, —
Ишдатшадзаз йлхІвуз Марамыз,
Адуней ахъгІара аныс!

Ауаса — йгІайтІ ауепш азхъвыцра,
Квата, пшата йлызгІаншатІ...
Суыса, суыса, йрыдз ухвыцра —
Уара хІажвацкъа угІахъшатІ!

БЗИ ЙЫЗБИТІ

Бзи йызбитІ ари адуней,
Бзи йызбитІ арт аугІаква!
АгІапыныхъгІа, угІайла, ей,
Аквахъапщ, угІаква, угІаква!

УгІалахІвапсастІ, атІама,
УгІалагвыргъастІ, ей ачІва!
Сгвы ашдзара швтахъума — ма!
Сгъшвзайгъдзушым закІгІн уахъчІва!

УахъчІва са йстахъышІ — зымгІва
ИкъагІарныс, йшдзахарныс,
Ирымамызларныс гвыргІва,
НасыпдукІ йгІанаркІларныс!

УахъчІвахІнур! ХІуачІвы уазней,
ХІуачІващтагІн йыркІкІа хІгвквa!..
Бзи йызбитІ ари адуней,
Бзи йызбитІ арт аугІаква!

САН, СБЫМЦТИИЫН...

I

Адуней йгъаркІым агвашквa —
Йъаутахъдзугън уаста уца,
Уынха, утвыгъа, йрытбгІа умашквa,
УамагІщан, йыргыл уца,

ЙгІау пбжъагІвчва — йгвалу пчагІвчва,
ГІарщ уызхъалуазтынгън — ухъал!
УырчвымрыхІан аджъагІвагІвчва,
ЙунапІыцуымщтын ухъсал!...* —

ЙгІасгвынгІвитІ ауатквa, сымма, —
БкІыкІах са хІалъальта йсчватІ,
Ба бышсзыхъгІу гвгІвара сымма —
Арат снурквa бгвы йгІатчватІ!..

Са йгъстахъымызтІ бара сбкъвыцІныс,
БкІыкІах са хІалъальта йсчватІ,
Хъара саъата сбызхъвыцныс,
Быгра-быцра зымбарныс...

Мма, йхІвастІ бара — йшбзийыз
Анартыхв анацІрашвуз...
Атизакъквa анацІхІхъийуаз...
АтурыхкІвынквагън анбхІвуз...

Агвлатацагън дхІызгІайта
Дгвыргъагвыргъауа данчІваз...
МышкІгън шхІымамыз «хІахІайта»...
ХІытнгІва апны зымгІва шдатшаз!...

Хъсaл — сурат.

Бара «быишка», бара «бкѣаса»
 Ддухапхъадза — йылхъазхитІ.
 Абан: апсахъвасагъаса
 ДыцІагылата дгвыргІвнтІ.

ЛыгІвзачваква рашва лыхънтІ,
 Акъалала йпшнтІ лгвы,
 ДатшахъвыцракІгъи дарыхъвнтІ,
 ДашІашвнтІ ауысбаргвы!..

ИгІалырбах бщашІа ймайрамыз,
 ИгІалыргІах ба бгвы амакъым!..
 Мма, мма, ба б-Марамыз
 БытшгІва дтшгІвыцІра гъылтахъым!

«ИгъІастгвынгІвуам сара, санхъвыцра,
 Зкыт кІазрышвуа ргвы амасхІаб!..
 Аун игъаламма тшырхвыцра? —
 Абарасагъи хІазцІгІанІ.

АхчакІ ахъаз, багІвчакІ ахъаз —
 Иутийрыныс арат зымгІва:
 Уымшква йрашваз, уымшква йрчІахъваз,
 Усабигара, усабимгІва?!» —

Арса сбийы гІазгІахитІ сдийын,
 Схъвыцраквагъи згахитІ гвла!...
 Сан, сбымщтийын! сан, сбымщтийын —
 Сгарашваква сыргІала!

АНУР ИГІАЙЫЗ

Ей анурчківын йгіасілахъвмарыз,
Ей ахъгіачківын йгіасасыз,
Сара сымш ахъа зыргъарыз,
Сара сышндзара гіазырцісыз!

Уа уабагіай, уа угіазшада,
Угіазыршыда сара спны?
Сара сгвы гіаціызхъийыз пшата
Йгіауызрыгда схакв гіанпы?

Амара акілма? Момківа мзума?
Момківа Шыйачіума?.. Йхівасті!
«Йбзымчхіахуа сджьауап базишума? —
Ахіван снурчківын гіакіазкіазті. —

Йыгъмарам сара сгіазщтийыз,
Сара сгіауызщтыз гымзым,
ГівычІвгівыснурта сгіаціызхъийыз, —
Баргын йдыр, сахца, — йгъсасым!

Аугіаква рнур йбыршіыхаз,
Бзира ззыбхата йбыркікіаз,
Згвы ъазагівата йбыршіыцхыз,
Збжы хівапсагівата йбыргаз —

Рытшгіва гваната сгіахъыціын —
Абзи апны йгъауам уахъшва! —
РгівычІвгівысгвыргъара сгіахъыціын
Нурта сбызгіакікінті уахъчіва!»

АГВЛАТАЖВ ДГІАСЕЙБЖЫТИ

Агвлатажв дгІасейбжытІ
СгІалырчІван лпахъ:
«Бара ужвыгъи бцІейдзбщитІ,
БымгІва бщитиТІ хъбахъ!

Иыгъбырпшуам ба была
Иыгъбырхъвыцуам бхъа,
ПстхІвамаджьанкІгъи была
БажвылыйтІ бапхъа!

Бапхъа йщтІу буачІвыта
Иыгнабчпуми мгІва,
Анасып бачІвыта
Игъбымами гвыргІва!

ЙцитІи, йцитІи бысквшква —
ИгыІайхуашымщтІи зны,
ИрыцырцитІи буысква,
ИрыцырцитІи бгвы!

АхІвсса гвжважвитІ тахІа,
Рынасыпква рчитІ.
Бара — агара бштахІа!..
Хвабыж сгвы акъвбырпитІ...

БымгІва базсакъ, бымгІва,
ИгІалжва ба бмызшІа!
Бырпшы байхщчва, бымхІвква —
Ианбзымбахуа датша!

Быъазтын уыжв бишыу,
Ибылбымхуазтын бхІаль —

РахІа йгвымху шпшыхъу
Ибыцызлушгъи, спхІа!

БынгІва зымгІва штгвынхуштІ,
Бымара бажвуаштІ...
ТшбырчкІвынуазтын — бчкІвынхуштІ,
Тшбражвуазтын — бажвуаштІ...»

ИласхІврызйа — квла йнейхъаз,
ИлынбжъагІвыз санду?!
ДныхІвазтІ — сара йсейгъыз,
Згвы сабита йхъгІу!

ЙгІалылхыз лгвы амца
Лажваква шссыргІа:
РыщкІлахІгІаква скІуамца
ЙштшыжвсцІа! Бзила! ШвпсгІа!

САРА САЖВА

Швабыжта йстахъыпІта йжвбанда
Сара сажва пшдзахарныс!
Хийажвата ймчхъанда, йжвпІанда,
Мцы йнамхІвында гІвычІвгІвыс!

Ан йлыцылында йнейта
Лгвы анакъвпуа, йанылхъазу,
Илыдгылында йхъгІу дунейта,
Йараухында лгвала йхъсу!

Асабихвыцгъи йызцата —
ИнатакІкІанда йгара ахъа!

АгІвы йзалында гІвзадзата
Ианатицуа йпшдзу чІвырхъа!

Йшвата, йгвлашвхата, йгІащата
ЙгІатымхъанда зджъарагъи!
Ирайшу, йцІабыргу ахщата
Ирыцгвжважванда зымгІвагъи!

СА БАРГВЫТА СГЪЗЫГІВУАМ

Са баргвыта сгъзыгІвуам —
Сымш йгІаталыз санишІ!
Са йрымхІвасгъи гъсзыхІвум —
АугІа йрхІвазла хІпхъапштІ!

Сани саби ражва
Ажваква йрахІбанІ!
Сгвала йшІугъи, угвжважва, —
ЖванасынкІ убанІ!

ИсархІвитІ са: «Бхъа рджъата —
Иыртшхъва — бмагІцан! — агвып!
Ауи бымбан джъата...
Ауи гъмайрам, баргвыпІ...»

ИсархІвитІ са: «БгІвычІвгІвысха!
Ауи — бымш йауалпІ.*
Анур йцкъу багІвызаха —
БхІгІара йпшдзугъи бхъалпІ...»

У а л — борч.

ИсархІвуагъи рызнацта
Сымш ахъа йгІакІкІнтІ,
Сбзазарагъи йацта
Сгвыгъауа сарцитІ!

САРЫПХЪАГІВ ЙЫЗЦАУАТА

ГвыгъашкІвокІва ушчыла,
НасыпшкІвокІва уыц, —
Сгвы уырпхитІ убжыла,
Сгвакъвира урыхІнтІ: уыдз!

Сымш ущтинтІ цкъата,
Цкъата угІаквпхитІ сыцІх,
Спхыз йчвгъаз агъата
ЙгъасхІвхуам: уыла сыцІх!

ИнасуырбитІ са схІгІара —
Иаргваным ахъпчІва,
Ухъвыцрапшдзаква рхъгІара
Гъсчвудзум: ауахъ бчІва!..

О сарыпхъагІв, — сыгІва,
Зажваква срымжъуш,
Уынчвахата йсыгІвга
Сымыгъра сзынйуш,

СыштхІваквгъи рылас,
СымгІваквгъи рау, —
Схъвыцраквгъи йрылазтІ
Уымара кІаукІау!

Суапшымызтынгъи бжыла,
Датшазтынгъи сгвгъи —
ХІа хІ-Баракъкъапщыла
ЙбрыбыруаштІ спшагъи!

СЫЛА ИГІАЦІАЛЫН...

Мышгъи ишуштІ, йыншуштІ сахІатгъи —
Датахъума ауи шахІатгъи?! —
Ианзымбахуаш зымгІва йханІу,
ИанзымгІахуаш зымгІва йгвапу.

ИчІвыуаш дчІвыуаштІ, сыркІвабахуаштІ,
Амашатшвагъи старцІахуаштІ,
Даргъи — дасу йпныла дцахуаштІ,
ТІакІв анцІра — сырхъаштылдзахуаштІ!..

Саргъи сщІазлуштІ йсхъазыта,
АкІвтІухъв ацкІысгъи сласыта,
Арса схъвыцуаштІ гвгІвара сыма:
«Сара сбзума момкІва спсыма?..»

СазгъьуашзапІ адунейгъи:
«Уа йшуымдыруа «БгІайгъи-бнейгъи»!
Сымшлашараква путшыхын —
Тынчдза учІвахтІн тшцІауыртшыхын!..»

Абараъа йзгІушзапІ бжыкІгъи:
«ШвгІай! ЙгІашвахв баракъкъапщыкІгъи!
Луыса швгІапхъа хІа хІ-Марамыз, —
Ауи хІара хІпны дшхъарамыз...»

АпхбагІвчваква, рахІба дрыцта,
РчІвычачкІвынква зымгІва шыцта,
Сырбарныс йгІайын «спныла»,
Суысаква сдыргІнтІ йгыла...

Сыла йгІацІалын араса!..
Сыла йгІацІалыз сагърасуа
СгІапшвырхыччыхтІ, са сгІагвыргъяхтІ,
Сшахв йгІакІылпшуазгын сырвыгъяхтІ!.

Ах, йабадзапшдзадзу, хІыгІвза, —
Азаман шварахта йхІыгІвсуа
ЙгІапшІаукІныс уара умсбзкІла!..
Сыщажъ-сшахв, аун тшазыкІла!

АКВАШКІВОКІВА АХЪАЗ АШВА

Цырацыра йалачІвата
АжвгІванд йгІакІапІлыйтІ йачІвата
АквашкІвокІва, аквамчы!
Дзыла-хъдзыла йгІацтІахъмаритІ,
ЙгІанарчважвитІ абни акІвари,
ЙгІанархыситІ акъамчы!

ИцтІнахын дута, хІгІата, сакъта
Амачвысрагын баракъта —
ЙгІанаркІкІитІ гъагъата хІхакв!
ЗакІгын гыгІвуам, йыгънайгІайуам,
ЗакІгын гыгъжважвум-йыгъхІахІайуам —
МаджъаңгъасапІ, маджъандагъпІ!

АквашкІвокІвазаджвыкІ хъыччитІ,
ДзылгІва-хъылгІвадукІ ахъычитІ,
ИтанацІнтІ атопатар!..
ХІаргън йгІдыритІ: аква ахъысуаштІ —
ЗигІвазигІва йчвыркъачвырсуаштІ
ХІара хІнсыхІва, хІара хІкІвар!

АГІАПЫН АЙГІАЙУАШТІ

АгІапын айгІайуаштІ, —
Ахъта, тшумыркъван!
АнурхъгІаква гІайуаштІ,
ЙкІлахІдырпеуштІ акъван,

ЙлахІдырцІуштІ ауатра
ХІгвыргъауа хІара, —
Йгъаъам къазауатра,
Йгъаъам гІархІара!

ЙхъалпІ агъаргъацІыжвгън,
ЙалалхпІ ахІауа!..
УыцІырдахпІ, агъныжвгън,
УкІалтажв уырхІвхІвауа!

СГІВЫРА ШВГІАЛАЛ

ШвГІалал сара сгІвыра швгІайта,
Ащхъа, архъа, ей акыт!
СгвыгІвбараквагън шврайгІайта —
СшвырцІыр къахвта: «Снур акІытІ!

ГІвычІвГІвыствы зырихуш са снурква
Агъынхышваншва йгъазамрычвтІ!
ЙгІацІсыхтІ агІапынкъаруква,
ИдыркашвахтІ ауат рпырчв!...»

СгІвыра угІалал, шІыпта йгІацІкъаз,
АдзыхышкІвокІва йгІахІвачваз,
Дзсыта йгІаквхъмарыз ахІацІкъа,
ХІадгъылхъгІа акІыкІах зчваз!

СгІвыра угІалал, апессІачІвшкІвокІва, —
Наргън ауекІвзапІ уызгІапессІаз!
Уара уаши саргън сгъазымшигІатІ
ЗынаджвыкІгън ашІытІра йсІаз!

АПША

Ей апшачкІвын, апхыниша,
СнауызгъынтІ ствы бжата:
ИхІкъвухра зутахъыйа хІбжа, —
УызгІапшвшвуа гъыншата?!

Уырзымрычехуа тдзы, гвара
ХІара хІпны угІадзата
Узынчвахъалуайа уара
ПшакъатІамаздзата?!

Хъара уцушызшвакІ йумбан —
ХвнтызшвакІ ухъмарра!
ИапшІагылтІ-йапшІахтІ абан
Уара ухъалащгъарра

АцІлабыгъьква! ДупІ ауат
Рымч йпидзу, йтенгъызу, —
ЙырхъватшыпІ укъазауат
Ашитан йгІвызу!..

Йаргън швпшыстІ: йабоуху пша?!
«Апшауысква» сшрылаз —
Съадзагъьуаз! — ауи шхъваша:
АбгъьыжвпІара йшыладз!

АПХІВЫСЧПАЧКІВЫН АУРАМЛА ДЦИТІ

АпхІвыспачкІвын аурамла
дцитІ дгІацапшуа,
ДырпыщкІласуа йхІгІу анышвгІваквa.
АцІладугъи йцІанакІнтІ атдзы абжа, —
Швара араъа швгвы йтадзу швхІваквa!

Момo, швгІвацитІ: атдзы ашухъа йгІлу
АчкІвынхвыц дгъипшуам ауи, швакъьвыцІ!
Ауи йыхъыз гъакІвым нурта йлылу, —
Швара араъа йшшвтахъдзу швазхъвыц!

АхъаздырпшитІ йылчвгІанхаз бжабата
АхІврапшдзаквa — йаталбахында гІван!
Ларгъи днейнтІ лыбрачкІвынгъи пата, —
Шваргъи араъа йамуквуш швымхІван!

УАБЫЪУ, СЫМШ?

Уабыъу, сымш? Уабыъу, схъгІара?
Уабыъу? Сгвы уызпшитІ уара.

ызгвымханІ сынкѣвнацатІ йахъаракІ,
ГасыкІванацІатІ апсра...

ызбахуам, ХІа хІгъанйум. ИцІуайа!
«паз гынзыхІвушым заджвгъи.
ыщІыц уара йсызІаугхтІ ауайа,
гъцкъам са сыжвгІвандакъ уачІвгъи...

аса — сгвыгънтІ, сгвыгънтІ, сгвыгънтІ!
ГыхІвгъи гІакІылачважвитІ схъышв,
«манкІвокІвачкІвынгъи гІагвыргъынтІ!..
ызлаццараквагъи, швсхъышвт!

ГВЫГЪАРА

Ууысква шпыгъу, са сгвала?
Ууысква шпыгъу, са схъгІа?
Сгвы уызсраунтІ снапІквала —
Са сшузыгъу уацІгІа!

Ах, сузыцкъапІ, сузыцкъапІ —
СгвжважвитІ арса схІварныс!
Сиурла уыжвгІванд узыцІскъапІ,
Са снес йапшу сгІвычІвгІвыс!

Уара уагъ сара дсымма —
Апсабара йархІва!
Сара сымгІва гъласымма
Уа уансыму, сгвыргІва!

Сумбарыгъи, уа ухІваща:
Убзаза! ГвапазтІ уынцІра!..
ХІымгІва йпкъым — хІадагІвача! —
ХІаннарйапІи зджъара!

УАРА УПНЫЛА

СухъгвыргівитІ уара, суыздзышитІ...
Са тшсыргвыжвкІын — уа тшурыдзтІ!
Ичвымгъу ацтанчІвн арцыши
СыхІвра аины йпІатІаухтІ шІыцшІыц.

СгврымбыжъчІвыхъ йчІвыу-науыуыз,
Сыладз-сыхъ йнакІашваз —
Игыпримтшыма уымш йуымаз,
Игыпримтшыма уыцІх йтшваз?!

Ква гІаншитІн, пша гІаншитІн,
Зны шІапхара, зны чара...
Са снапшитІн, са снапшитІн —
Унуз назбушма — хІва зджъара.

УА СУЫЗХЪВЫЦИТІ

Уа суызхъвыцитІ, уа суызхъвыцитІ,
ТшвапІ уарадъа са сдуней,
Сымш йдууызгън тшархвыцитІ,
ЙыквпІ са сыцІхгън асатей.

Уа суызхъвыцитІ, уа суызхъвыцитІ,
Гвала гъамахым сымгІвац,
АкъаугІа сызгІамыгІвхъыцІтІ,
ЙгІасхъачІвыунтІ амызгІважъ.

Уа суызхъвыцитІ, уа суызхъвыцитІ,
Сара сгвыгъа, сара сгвыхъ...
Аква йгІайызгън квыцквыцитІ,
Апша йгІайызгън шамрыхъ.

ДЖЪАУАП

Момо, момо, утІващтІ,
Иыгъуызхышвашвам сгвы!
Уара уыщхъамтІващи
Спурхвыщи, йаккы,

БзазаракІла йхІвапснтІ,
ЩхъамадзакІла йпшитІ,
АгІапын ахІвапси
АхІахъв агви дыршитІ!..

ИыгъсымпсахтІ хІа хІгвала,
ИыгъсымтйытІ хІа хІдин...
ПасачвапІ йгылныс
ХІара хІнур асин!

ЗджъакІы йуархІвыз амци
Ухъвыщри тшдумыржъан —
Друга адзи амци
Уыпшдза думырджъан!

САЛЪАМШВЪА

Са йгъсыздырам йсызнийыз,
Абарасагъи сызцаз,
АлгъачІ кІвархъакІ тшацІызхъыйыз
Сара спны зыгла йзгІадзаз,

ИызгІатахъванчыз квайчІвата
Сара сышта, сара ста,
СыхъвцІа акІуата, спсыхъвда акІуата
Сара йзсыквнахыз щарда,

Стгы йзымдырдзакІва йзахъысыз,
СымтІва йкъахвызгъи эчварбблыз,
МѣаквайчІвала стдзы йзахъысыз,
Схъышв ачІвыцагъи зарпсыз!

Уара упнылагъи снамшыхуа
Сзачваршвахыз уара уыцІх,
ДатшахаквІла скІылпшуа-спшыхвуа
Стгыла псейсна йзуасхІвуа: уыдзхІ..

Уаргъи усайгвгъитІ: «Йышмайрамыз
ХІнур аглаура... йшдуха, йшымдз...
Ах, Марамыз, ах, Марамыз,
ЦІхъва анбачпуш бара бымц?!».

Йыгъсыздырам, йыгъсыздырам
ЙъасызглацІшвтыз ари азгІва!..
Амц лхІвата — лгвы гътыртыруам
Арат ажваквa назгІвуа...

ЙысызхъацІа, йысызхъацІа —
ЗынзaджвыкІгъи угъІазымжъатІ!
Уара угъсхъаштылуам, ахъацІа,
Уара сынамыс убжъатІ!...

ЗакІгъи гъаъамзапІ майрaта:
Зны ужвагвапІ, зынгъи утачвыпІ.
ЙглайхпІ Абзирагъи марaта, —
ЧхІара змугъи — йлыкІ* УачІвыпІ.

Л ы к І — абзазара апыи рыцІа
дата йаъу. «УлыкІ ачІвыйа?» — хъы змaта, рыцІа йхъа-
йхІаауи, хІабаду.

САЗПШИТІ АЖВАПКЪЫКІ

ЙгІахв, йгъчІыдам, гІвычІвгІвысхІаль,
ТшмыгІвхъумцан уара,
Йызмам хІдуней алны амаль
Ишаъам хъауцІара —

Саргъи йстахъын, йуырдыр,
Тшацечпун учІвырхъа.
Уара угъгІаквымчІватІ суандыр,
ИгъачвомцатІ ухъа!

Асабиква уыршІымпын —
Абар ауат рхъвтар:*
Ишацхъвмаруазымца йайсын —
Ишайсуазымца йацхъвмархтІ!

ХІа хІгъсабихым, йугвныргІвы,
ХІа йхІкъакъхъатІ рызкъышІ, —
ХІуысква урымгван йаларгІвгІвы...
СазпшитІ ажвапкъыкІ!

ГІВБЖЫКІ

АчкІвын

«СнейуаштІ», — бхІвазтІхІва йагвныргІвыта,
БгІамихуата сбжъан —
Са сазпшгІвыта, са сларшгІвыта
Швурамбжъара сбжъан!

*Хъвтар — ужмыбыргъ бзащцата йрымму; йырхІальУ.
йырхъату.

АпхIвыспа

Уара-лага, уара хъага,
Уара-мдырхъапшас!
Уажва йгъамами «нархъага» —
ИугитI «уынчва» йшиншаз!

АчкIвын

Бажва йамапIта — йIахъпIлахитI!
БчIвата баздыргIвых!
Зны йбымхIваз — уахъа йсбыргIахитI!..
БгIайта хIагвныргIвых!

АпхIвыспа

Уазымпшуата, ла умыршуата
ПхIвыспа дутахъыпI?!
Уытенгъыз йгIашуа квайчIвата —
Шва-абыж дута ухъыпI!

АчкIвын

Ей, Агъвгвараду лахвыцта
БгIахъымшгIан!.. БгIагварцI...
АжвачIыдара бакъвыцIта —
ХIадзхъанкъвыжъ агвадз...

АпхIвыспа

ЙкIарымпсазарквын хIкытгIына
Аун агвадз йхъхIваз —
Уабацахуаз, уара-гIыма,
Уара-рыцхIа йхъчIваз?!

АчкIвын

Сара сакIвпI агвадзгIн зыхуаш, —
ИажахIвуптI скIамбайн!..
Иа сынчвата са сызхътныхуаш,
Швабыжта д-КIамбайан!..

АпхIвыспа

СгIайтI абар... й-КIамбайаз дызда?
ИакIвзапI сабаду?..
Игвара уыдшылузапI сыста,
ИрысгIазапI йутвту?!

АчкIвын

Бней, МызшIа, хIнаныкъвагIаныкъвапI...
Амыз... АцIх... АнцIра...
АхIауацкъадугIн быхъвапI,
БгIанаршIыцпI бара...

АпхIвыспа

СшIыцымкIва — йсурычпа ачIвыйа,
Уара-хъалащгъар?!
Зны-зны... уншыстI: йзачIвмызчвыйа!..
Рейша — мызчвгъаргъарпI!..

АчкIвын

Бней, МызшIа... ХIызуысу дгъаъам...
ГIвымчыбжъа цахъатI!..
АжвачIыдараква йгърагIам —
ТшытракI надзахъатI...

Инейта сабарга санглардгын —
Усыцтагайиті, ей...
Угайла-угайла... Угларда-угларда,
Ихъгу сара сдуней...

* * *

БжыкІгын гъахмызті аурамла.
АцІлабыгъква ашшуан.
Мза гымкІклахуазті ахІамамла.
Амызгын гІакІапшуан.

АцІх йгъалам йуыбзагІву,
Згвалапшдзала йхъкІгу...
Ах, абзазара йхІвапсарІву,
Анасып йхъгу!

ХІКЫТ АПССТІАЧІВБЫЖЬКВА

Ауакъвысча — тІыгв-тІыгв-тІыгв! —
ИгІатнарыхІвачвгІнтІ Бабыгв,
ИацІгІнтІ-йаквснтІ ацІладу —
ИгІанадыруашті агвы йту!

АджъанатцІис — чІви-чІви-чІви! —
Иагъу цІыпхицти сынчІви
АцІла йыквчІвапІ йашІнаршшуа,
Ахъахвыцгын танаршуа!

АгъаргъацІыжв — жвитІ-жвитІ-жвитІ! —
Ачвагъварта ахъахъла йшвчІвнтІ:

«Ей, цІолумицті йшвчвагъваз —
Абараѣа йгІашвчІвагъваз?!»

АжвцІласычкІвын — цІу-цІу-цІу! —
ИгІанаргитІ абжы йхвыцдзу, —
Ей, ачІвыйа йгІасуыргІаз,
«Сахца лгІвыджымсакІ» йпсгІаз?!

АлахІвачкІвын — цІыр-цІыр-цІыр! —
ИгІанардзатІ гІапынуандыр!
Хышпи хъапци гІакІанаргІвгІвнтІ,
ИкъагІауа ацІла ахъахъ йгІахІвнтІ!

Ауат йрыцхІвачвнтІ: «Ей,ей,
Уабадзапшдзу адуней!...»
Момо, аун абжы — са йсчІвышІ!..
УахъчІва саргыи — спсгІачІвышІ!

АБГЪЫЧКІВЫНКВА

АбгъычкІвынква, абгъычкІвынква,
ШванбагІанша швара?
Йбзу, йлашару схычкІвынква,
ШвайгІайтІи ашвара!

ШвайгІайтІи ахъта, — йакІвгъгъашуз
Швара швгІазрийыз шван,
АгъабыншкІвокІва акІвзыршуз, —
ИтрысхтІ, йабоуху, йшван!

Шваргыи йшшвырпшдзатІ ацІлагыи,
ЙыжвгІвычатІ, псы ахъашвцІатІ, —
Иаргыи ари ажвгІванд ацІахъгыи
Бзи шыгъу хъанацІатІ!

Ауи йапшитІи алакѡа,
АлымхІакѡа аздыргІвнтІ, —
Йаргъи — — тыбІата, йІаІаламкІѡа! —
Папынуарад ахІвнтІ...

Йбзу, йлашару ахъычкІвынкѡа,
СапшитІи швыршвшѡара, —
АбгъычкІвынкѡа, абгъычкІвынкѡа,
Сдуней швыршІыцтІ шѡара!

АЛЫМХІАРЫГІВ ШКІВОКІВАЧКІВЫН

ЛымхІарыгІв шкІвокІвачкІвынкІ сацтан,
ЛымхІарыгІв шкІвокІвачкІвынкІ сацѡан —
Сацкъахѡуа, сацхъѡмаруа йсрыгІѡуан,
Ирылсыркъѡун алымхІарыгІвкѡа!

ИылачІѡун алагвырчІвымыгъ —
ИснахІѡуазшѡа: «БгІалалныс бчвымыгъпІ. »
ИрылссгІѡуи амыгъхвыцхвыцкѡа, —
«БгІалалстІ, — ахІѡузшѡа, — бымхъвыцкІѡа!...»

Ишнейѡаз — йашІапссгІѡун агъаба,
Тынчта йхъачІѡун ахІѡрабаба,
ТшцтІнаххѡанта быгъышкІвокІѡахвыцта —
АлымхІарыгІв гІѡажъчкІвынкѡа йрыцта —

ИпссгІахѡуан ауи ахІѡрабажѡла —
ИснахІѡуазшѡа: «Ба сахъѡабѡазла
СѡхѡуашдѡбщтІ!.. БшсрыгІапса-бшсрысгІа!...»
Ай, лымхІарыгІв-лымхІарышссгІа!

СНАШАЧКІВЫН

СнашачкІвын шгІагвыгъа,
СнашачкІвын шгІакъагІа,
Саргын сшгІанаргвыргъа,
ИышгІаснат бзибагІа,

ИышгІаснахІв араса
ИгІасшІакІІан мамырта:
«СгІабыршІыхатІ паса —
ИбкІын-йбкІдзан са скІырта!

СкъагІараква хвыщын,
СхІвапсараква ссаркІван —
Бара бгІайтІ-бсызхъвыщын
ИгъІабымрыскІятІ саргван.

АхІврахІгІаква йгІаскІуызгын,
Анурбылква йгІапскІуызгын,
АнышвгІваква сзыршІуызгын,
АквтІучвгІаква сзырхвдуызгын!..

Ей, бымышван хвамышвдза —
Игъыздуашым бгІапсара:
СнашачкІвынква чІыхвдза
ИнакІаххвахпІ агвара!»

АЦІИСЧКІВЫН

АцІисчкІвын, адІисчкІвын, —
Агвара йхъачІву,
АцІисчкІвын, адІисчкІвын, —
Акъахвраква зчІву!

АцІсчкІвын, ацІсчкІвын, —
ХъІадза йхІвачвауа,
АцІсчкІвын, ацІсчкІвын, —
Са сгвы зырпхауа!

АцІсчкІвын, ацІсчкІвын, —
Уабаъаз уара?..
АцІсчкІвынгън йснахІвитІ:
«Сцан ашвагара!»

АКВАЧКІВЫН

АквачкІвын, аквачкІвын,
УгІаквитІн уара!
УгІаквачын, угІаквачын,
УгІайгвитІн хІпыра!

ЙхІурыжвитІн хъІата
Уквадзы-уцхадзы,
ХІгІащтІухитІн хІгІата
Йацы ацкІыс хІацы!

ХІа хІчІвыла йуздзышыз,
ХІа хІадгъыл уызпхаз,
ЙкІартІофыз, йджышыз, —
АуагІвква йырпххаз

Уара йгІахъуырчІвалхитІ,
ЙрутхитІ рпсы,
АуагІврагън йаухІвитІ:
«АхъыртІгвымха, упсы!»

Хіурамлагы йыгівітІ
Ишківокіу уа удзыр!..
ХіазхІвахІвитІ-хІазныхІвитІ
Ишідзу уа ухайыр!

АМЫГЪЧКІВЫНИ САРИ ХІАИЧВАЖВАРА

Амыгъчківын, уабадза-
Чвгъатагы-чвгъадзу?!
Уышкарагы абаца?
УгвыжкІитІи ушайдзу!

Уа йучвшитІ асысчківын,
Адзысчківын учвшитІ,
Упахъ йчІву ахІвысчківын
ИырхІауа йгіапшитІ!..

Ауаса узчвгъайа? СнахІвитІ:
ЙсахІв. Уара суцІгіитІ.»
Амыгъчківынгы йснахІвитІ —
Абараса згіитІ:

«Сымтылырквын сыкъта,
Сымгъымызтын швабыж —
Сыгърымфума йсыхъта
АхІврахвыцквa рапш!»

СЛАГВЫРЧІВЫМЫГЪ

Иаквым гъаквсцІум сышта —
Изымбаз схІварныс счвымыгъпІ!..
ИкъагіатІ шківокІвасышта
Сара слагвырчІвымыгъ!..

АкІваршдза йтагылапІ, —
Йалыргу мхІарата...
Аун йамбас зыла —
Йшвымадзу чхІарата!..

Уара уакІвма йснатІаз,
Апсабара йснатыз, —
Апшдзара йгІанадыз,
Апшкара йгІазшІнатыз?

ЙуыхъызцІада араса:
ЛагвырчІвымыгъ зхІвата —
Угвапара дагърасуа
Адуней аззхІвхІвата?!.

Сара йуыхъсцІитІ пшдзата
Арса: лагвшахвхъгІара!..
ГІапын-гІапындзата
ХІашІашван, слашара!

ЙАЧІВАХВЫЦКІ

ЙачІвахвыцкІ-йачІвахвыцдзакІ
Абыхъвду йгІахъпшылтІ,
ЙачІвахвыцкІ-йачІвахвыцдзакІ
Сара спец йгІашылтІ.

ЙачІвахвыцкІ-йачІвахвыцдзакІ
Арса ахІватІ йгІакІкІан:
«ЙбыстуаштІ са насыпдудздзакІ,
СыгІвза, бымгвыргІван!»

НАСЫП ЗМУ

Поэма

1

«АгІапынгыи гІайтІ! — хІва хІшгвыргъуз —
ІгыгІайын-йгыцахтІ!
Май акъахвраквала хІшгвыгъуз —
Апхыншуараквагыи гІадзахтІ!

ІагІвысума уыси пхІвыси?!
УацІагыл щажы — унагІвгІагІв:
ІацІажь-йацІыхх ажви ахІвыси,
Іалцā ахшпщырхІацахІвцахІв!

ХвырчвхІва-сырчвхІва умацІауыта —
Іырча йгІаушІапшуа утгІачва!
Іумчпан ууыс йацІхва-йауыта,
ІгвымхахапІ уымхІван учва!..

ІгІаупхъадзушызтын — йгъмачІым
Уыста лыхъвда йхъу апхІвыс;
Ддзахы атажв, алыгажв, ачкІвын —
Уыси пхІвыси йгърымам гІвыс!

Щыхрума — дабоу, швгІалыххастІ!
Ныхрума — дабыъу, швпшыстІ!
Хъыхърума — бгІадза, бгІахІзылпхастІ!
Гвыхърума — хъгІадза бгІахІхъыстІ!..

ДгъпхІвысгІвацам аун, йыжвдыритІ,
Ахъыз лымапІ рахІа йхІгІу,
ЗымгІва рыхъазгыи дтыртыритІ,
ЗымгІва йрзыхътІпІ лнур йхъгІу.

Ан! — йызгІвигІ са хІарыфдула
Ауи лыхъыз, ауи луал.
(Суысахвыщгъи, убжыи йхътІула
Ауи уылквнагата уал!)

Мальанкыгъи фигІымбаргъи
РахІа йшиху датшагъи —
Йышуымбахра схІвигІ хабаргъи
ЙылшІыршыта АН уаргъи!

ЛнапІы зхымсыз ацІла гыкъагІум,
ЛнапІы йланамцІаз гыгІайуам,
Лылапш йацІам гынадзум агІа,
ДызквымныхІвазгъи гыауам!

Лашва йылапсегІнтІи хІгара,
Лажва хІыквнацІнтІи мгІва,
НцІрата йхІыму йхІыщІи лжІкІара,
ХІымш йгыагхуми лгвыргІва...» —

2

Арса схъвыцуан — пхынщыбжъанта
АцІлажъора апны хІанчІваз
ХІани сари. (Арифма йбжъанта
Араъа йсчвгылтІ, — йауыпІ, йынчвазтІ!)

Нчвата арифма уымбарыквын —
Зынгъи йгыгІайуашым уны!..
Йбжъанта-гъи сзырхІваз жвгІарыквын — —
Швкъахвра йалахІунтІ зкны!

ХІа хІлахвыцІ Ауи ласпаркІван,
Ашракъвагъи адыргІвацан —

УацІыхъвангын йгыІамскІуэті хІаргван
Арса хІанчІваквуз! Ибжъан!

«Швара йшвымапІ гІвычІвгІвысуыскваІ,
Сара сгыналащцуам, йшвхІва,
Иаргын, йжвбума, швара швпхІвысквапІ,
Сара схъацІахвыцпІ! ЗымгІва

ХІа йгІахІхъвмархпІ Сабыр дангІайхра,
ХІаадзачІваз хІнагІвгІагІвхпІ агІвыджъ!...» —
Арса ахІвазшва ачвымла-айха
ИгІацІпшквун зынгын гІваз ахърыч...

БазарапІ ауыгын! АуекІвпІта, —
ХІани сари тынчта хІшчІваз
ХІгвашхвыц тшгІанарыцІсын дагвта
ДгІагваранажъті змахъа шІчІваз

Агвлатажв. ХІаргын хІгІагІвыцІкъбатІ.
«БгІай, Гвагвыра, бгІай, — лхІватІ хІан. —
Арса мачІкІгын тшгІанаркъв хІыдзхъа...
Алахвыцгын бачвымшван...

Бмахъа шпыгъу?» «Анчва, йшгвымхам,
Гвагва йшІалхІвижътара йтынчпІ, —
ЛхІватІ Гвагвыра. — Гвагва дгвымчІван
ИгІанылцІынгын!...» «Илыхъдан псынч...»

Псынч зхъвдамызда хІа хІагІан?!
ХъацІауысгын хІыхъвда йхъан...
ИыгъхІымбатІ хІара бзибагІа,
Айсра абырцкІал хІбжъархъан...

Ай, абазарагын ауырапІ...
Иыгъмайрам анхарагын!

ТшызрыгIапсаз — йымгIва мцырапI,
Иахъызцаз — дгъауам зынгын...»

3

Чвгъара гIанымцIуа ахъазхъгIата.
Арса гIасалхIвнтI агвлатажв:
«БаздыргIвы йсхIвауа быргIата:
Бара йгъбымам, бзи, квлатIашв,

Бпахъла йщIапI йббушгын йбгIушгын,
Бдзыхъгын йгъамыргастI абжы,
ДупI абазара бзынйушгын —
Бгылларквын бара щажы.

Ауаса — йбасхIвуашгын бгвынкIылта —
ТшбымрыгIапсалан зынгын.
ИрымапI азджьакI бастадкIылта
Ргвы йтадрыхъынхIвуа даргын:

Бзита убазара утахъызтын —
Ауандырхъанта уацIал!
Анхара апны угвы хътIызтын —
Ууыс уырхъйатI, йухатI ууал!..

Щарда рбгъатIntI, щарда рхъбыжвитI
Уысла — йхIвысу, ажвала — йжву!
Баргын ауат РдзгъвартIква быжвитI,
БажынтI ражва йакъвыжвжву!..

Ужвы — бгIаздыргIвы, бзи, арыла,
ИбасхIвуаш — тынчта бгвы йтакIы...
ИгъамбатI ари сара сыла —
ИагIатI ари сара сгвы:

Анчва йдуу йпны йгІатыцІын
ГІвмальянкъчва хІызгІакІнылтІ.
Рыцта шІыцын, ражва шІыцын, —
Бара бины, са спны йнашылтІ,

Иайкъангъашуа, йажвалыхуа,
Иъатахъу апны йкъвауа,
Апшдзара йнакъвыз гІащІырхуа,
Агвымхара надыркъвуа,

Икъахв-цІарата ражва-хІвапска,
Аджв йхІвузтын — аджв ддзыргІвуа,
АжвабжакІ ахІа рымхІваскІва
Азаджв азаджв дигвынгІвуа,

АлапшыкІгън рымчауата,
ИрымамкІва алыхалацІа —
ИшгІайуазымцара — цІыхквтата —
ГІвыхІвсса-гІвахщчва рпны йангІадза —

ИгІаъанквынхатІ. Иырчауайа?
Анасын зыртуада ужвы?
АцІабырг йызлазцауайа?
ИгІаразхІвуада ажва-пкъм?

Иыгъу жвбума: пцІлякъвымкІ рыман —
АхщакІ апицІлякъвымкІгън лфатІ
ДщІаалын дычвхтІ. «Исчпаз аурыма?» —
Ани-ари — хІва тшгъынкъвлымцатІ.

ИгІывыджъхуз ахща дгъымчвтІ цІыхквтадза:
ПщамгІакІ рыман йцІылыщтІ.
«ХІуыска шгІадзауа хІхъаквтадза —
Сшпачвуаш?! — лхІван лычва лщтІ. —

АшвыргІва гыІахъскІгушым сычва!
ЗымгІвагы йрапхъапІ ауыс! —
Арса лхІватІ, шандаг йа нычва
Лгвыр йапыцІылдан йалрыстІ...

Иырчлауайа анчва йгІащтичва —
Анасып зыртуада ужвы?
АнасыпшагІв йгвы йгІатичвуа
Арса йхІвитІ: «УцІры, ушвшвы —

ЙгъуызгІаршІыхарым ачІыда!..
ХІаспІта хІуысгын арса йхІчпапІ:
ШагІанцІакІ — знапІква гІачыта —
АмгІа цІыщыз йылквнахІырганІ...»

АхІвачІвгІвы дазхъвыцті-дазхъвыцтын —
Тынчдза йгІайхІватІ ахІвачІвгІвы:
«Йгъаурым, сыгІвза. ХІгъымгІвахъыцІрым
Саргын йуасхІвуа уаздыргІвы:

Ани — лара лхъа лзырбзазуштІ:
ЛнапІква йгІарыцІнагитІ ахы.
Ари — дрыцхІапІ, лымп лырзазуштІ,
Ари — йгълауашым лахы...»

Анасыпгын рган йазсакъуа
ИлыкІварицІатІ йызфаз лыакъвым,
Даргын рымгІва йыквылхті йахъуа,
ИмыгІвхъымцІуата йъархъвым...

АуекІвпІ, сычкІвын, аугІа рхІвамта
Изалагылугын агвбырг:

«Иуымхауатагы йуызшанда —
ИацIсрын йарайара утшбыг!..»

4

ДцахтI атажв йылхIван йылхIвушыз.
Тынчта йхIхъадзыргIвнтI ачIва.
«ХIы, агIвайхщчвагы йрызхъушыз
Насып згIадимырг анчва?!»

«Иа бара бтыдзрачкIвын багIватI!
ХIварпI ауат, бзи, бжъагахIварпI..
Ба насып бтахъханта — бахIватI,
Даргын йбзагIдырдзатI абар!..»

«ЛокIума щта йлхIваз Гвагвыра?»
«ЛокIн датшн бара йдырх —
Бымш йазалху абаргвыра
ИабырчакъуаштI ба буандыр:

Бара бамгIа бара йцIбщыхуаштI,
Бара йбсыхуаштI ба бкIвымжвы,
Бара бтдзычкIвын бара йбщыххуаштI,
БызгIвагы йазбохуаштI хъвшвы...

АгIвычIвгIвысква уалкI-уалкI рыма
ЙгIаквылитI ари адуней.
Датшазаджвы йылбыркIрыма
Бара бгвыр, бара бкъасей?!

Са бгIасцIгIузтынгы — сыззылпхаз
Дабар: амгIаква цIызщыз,
ИмагIщауата зуыс ззыхаз —
Изрылашараз амш йчвщыз!

БылмайлахІан — згвы мцІауата,
Зымгва ахІа йзмамкІва уыс,
Зчварта йылащцхыз майрата
АгІщагІвпхІвыспа, агІщагІвпхІвыс!..

Абар бымгІва злащаквгылу,
Абар бнурква зымгІва злу:
Анхара акІвпІ насып зпщылу,
АнхагІв лакІвпІ насып зму.»

...Луыс гІалзыпшгІахуан хІа хІангын:
КвчІнскІ аквтІутара йталгун...
Ашуара йгІалцІхуан АлбыргІангын.
УандырацІагъызбжыкІгын гун.

АПСТХІВАЧКІВЫН

АпстхІвачкІвын, уабацауа?
АпстхІвачкІвын, угІашІас!
Угвыргъауа уабадзцауа,
Ей уара-хъапшас?!

АжвгІвандчІыхвгын уалгІвыруа
Ублыгынті унабган!
Уа йнауыцталиті алгІваква —
Урыуазшва унарбан!

ЙгІархъацІлан агвараква,
ЙгІацырпІлан ахъыб —
ЙуыцІашвщиті ацІараква,
Йуыцхъвмарра ртахъыпІ!

Уара упсгІнті уашІамсуата,
Ухъарахиті уара!..

Са снапшитІ сгвы йамсуата
Ухъаранагара!

ИздыритІ квабзикІ уацІата
УшгІайхуаш хІара хІпны,
Нур-лашара ууацІата
ИшуыцгІаугуаш гІапны!

ЗАКІЫТА ИСТАХЪЫПІТА!..

ЗакІыта йстахъыпІта,
ЗакІыта йстахъыпІта —
Тшарыдзхныс агъны!..
Апхара гІазшыститІ:
«Ари ахъта такъыпта —
УгІагвыргъях хІа хІпны!

ИгІаргвыргъях-игІархъыччах
Иуызпшыз ашІапхара,
Иуызпшыз ахІврашІа!
АдзыгІвгъи уазнейта
ИгІархвитх ахъыгъгъара, —
Иатых ущашІа!

УгІакІкІа-угІаласхата
АхвачкІвын ухъалта —
АхвачкІвын гІапшыхв!
Ачарасыжвгъи
ИгІакІыта акІалта —
Иазауцт адзыгІврыхв!..»

ЗакІыта йстахъыпІта
Снарыквпшныс араса
Сышнейуа сара:

АчыркІвынква ацта
Акъазгъра квасквасуа
Йышталуа хІврахІвра!..

Айансакъ ахъншылуа
Асысхвыцгън хъмаруа
ЙшнагІвгІагІвуа хІдзатшы!
АтишІысхвыцгън трысуа,
АтишІысхвыцгън кІваруа
Избарныс хІхвацапІы!..

ЗакІыта йстахъыпІта —
Анурпшдзаква айгІайта
Йсасныс хІара хІпны!
Агвыгъара йацта
Агвыргъара гІайта
ЙгІахІнатныс гІапны!

ИЫЗДЫРИТІ...

ИыздыритІ ушсызхъвыцуа,
Снурдъа уымш шбаргву:
Угвыгъагън штшархвыцуа,
Уылахъгън шакву;

ИхІвансаз гІапынцІлата
Спыла угвы шгІарху,
Угвы ацІгІвагън цІолата
Снурква шкъачІваху;

Сарадъа дуней шуымам,
Сарадъа йшуымам мгІва,
УыцІх амзагън уа йшуымзам,
УшалымцІуа сгвыргІва;

Сшырылу уара упхызква
Срылымщѣуа зынгы,
Уыщажь абыжьхысква
Ишрылгѣауа сбыжьгы...

Издыритѣ, зымгѣа здыритѣ, —
Уаргы, сгвы абжы угѣанѣ,
Сбыгъьквашь тыртыритѣ,
Спшаквашь къаугѣанѣ.

Ишпасчпара, сгвы йагѣвзаз,
Упыыла йгъсаухуам щта,
Агѣамтапшдза йагѣвсyz
Иацагатѣ щарда.

Пшакѣ гѣатасын уыщѣа —
Уышдза дучвагатѣ,
Дгъаъахым уа уышдза...
Агѣамтагы цатѣ.

АСШЫЦ САПШУАТА

Асы шкѣвокѣванѣ сынчѣвагы!
Игѣакѣлахъмаритѣ цкъата...
Сара дсыгѣвзанѣ сынчвагы,
Сахчитѣ аун йгъата...

Ей са скытчкѣвын — с-Албыргѣан,
Угѣасымшын хъвахъвата,
Адунейгы саумыргѣан
Сыгѣвза лацкѣыс спѣхъвата!

Сара йсытшгѣванѣ уара угвшаш,
Уара уажва йтѣатлу...

(Сгвала шцкьу уицІа йшауаш
Са сызпхІу Къвач ТІатІу!)

Са йсызхъвыцуа агІвцкьагън, —
СапсаханІ ухъвыцра,
Сымш апны йгъстахъым саргън
Сгвыгъапшдзаква укъвыцІра...

ШкІвокІвасышта йгІахънагІвнІ
ЩхъамгІвагън сатейгън,
РыцІарыцІа йтыбгІахнІ —
ШкІвокІвахнІ хІдунейгън.

«АТШПСАХЫГІВ»

«АперестройкІа — тшпсахрапІ,
Агласностгън — аргамрапІ,
АгІвба йгІарныцІуа — сакърапІ,
ХІрызхъвыцыргън — тамамрапІ!..

Уаргън тшпсах угІаншата!
Атшпсахра — йгъахъазуашхІвам!..
ЙгІасыт уа ухъвы агІвшата —
ЙгІасумткІвагън йгъауащым!

ЙгІасыт учІвгІван гІалыхта,
Ауи сара сазыбжанІ!..
Саргън йнасахвпІ алыхвта —
Саргън мца сазыпшгІапІ!..

АперестройкІа салапІ,
Агласност сацтапІ дута!..
Уара — хычІмычІта ухъпсалапІ,
Уара — уцІакІыпІ жвындута!..» —

Араса йхІватІ ПсахтІытІа,
ИхъамшкІвокІва дгІахътІ
йгІайшвихын —

ИацайыркшатІ ласыта!
«ТшспсахтІ! — йхІватІ. —
Суымшвйыхын!..»

Иаргын дымгІвайстІ аурамла
Ахъамацаркша йшвыта... —
ДшузыгІамкІхра аргамла,
ДшузыгІапкІхра ушшвыта!

СЫГІВЗА

Дшыъу швасхІвуаштІ сыгІвзакІгын —
ИшвасхІврагын стахъдзапІ!..
Улыпхъа, йлахІв — дъанызлакІгын
Дблыбылуа дгІадзапІ!

«СыгІвзахъгІа, сбтахъума? — лхІвапІ. —
ИсахІв, — лхІвапІ, — бгвыргІва!..
Бара бгвы акъвнарпума, — лхІвапІ, —
Изымдзаххуа бгвыр гІва?..

МомкІва была йгІацІалма —
ИхъпІлазшва бтшыгІвра-гвадз?..
МомкІва бгвыпшдза хІацІалма
Агвакъвпракwa ршвокъвадз?

ТшгІачпума арыбата
АгвгІапххылра-къвым?!
Саргын сыхш шарыпата
Аун азинаткъвым!..

Ба байгтай агвиxхылрагьн —
Иабмыржъан ба бгвы!
Бгвы йхъгачву йнаххылыргьн —
Ишамбцахуашла бквы!..

Бней бапхъала бзышуата,
Йбзыбауа бдуней,
Апшдзара баздзышуата,
Бгвыла бхггата бней!..»

Арса лхивапг дгласщычылпгта —
Лымггвала слырхгивапг,
Дгвыргъауа дгласщычылпгта —
Сашваква слырхгивапг!

АХЪАКВА

Начѣвахъцыкѣ	3	Уабыѣу, сымш?	27
Абазашта Яазцауата	7	Гыгъара	28
Сара скыт Албыргѣан	8	Уара уппыла	29
Сан луарал	8	Уа суызхъыцытѣ	29
Сара ссатаней	10	Джауан	30
Сыйачѣва	10	Салъамшъа	30
Сбазара стахъытѣ	11	Сазышитѣ ажвапкъыкѣ	32
Исызгайлауа		Гѣбжыкѣ	32
атвымтмычракъва	12	Хѣкыт	
Лымхѣларыгѣ	13	апсегѣачѣнбыжъкѣ	35
Бзи йызбитѣ	15	Абгъычкѣвынкѣ	36
Сан, сбымщѣтѣын	16	Алымхѣларыгѣ	
Амур йгайыз	18	шкѣвокѣвачкѣын	37
Авлатажв		Снашачкѣын	38
дгѣсейбжытѣ	19	Апѣсчкѣын	38
Сара сажва	20	Акаачкѣын	39
Са баргъыта		Амыгъчкѣыны сарн	
сгъзыгѣуам	21	хѣйчъажъара	40
Сарыпхъагѣ		Слагъырѣнымгъ	40
йызцауата	22	Начѣвахъцыкѣ	41
Сыла йгѣацѣалын	23	Насын зму (п о э м а)	42
Аквашкѣвокѣна ахъаз		Апсѣхѣвачкѣын	49
ашва	24	закѣята йстахъытѣа!	50
Агѣалын айгайуаштѣ	25	Йыздыритѣ	51
Сгѣыра шѣгалал	25	Ашѣыц / сапшуата	52
Апша	26	«Атшѣсахыгѣ»	53
Апхѣыспачкѣын		Сыгѣва	54
аурамла дѣцитѣ	27		

Марамыз Мухарбиевна Джужуева

Песня о белом дожде

СТИХИ И ПОЭМЫ

На абазинском языке

Редактор М. С. Такушинова
Художник М. Р. Хахандуков
Художественный редактор М. М. Папшова
Технический редактор Н. С. Прыткова
Корректор Ф. Р. Шовгенова

ИБ № 2639

Сдано в набор 01.10.90.

Подписано в печать 24.01.91.

Формат 70x84¹/₃₂. Бумага тип. № 2.

Гарнитура «Новогазетная». Печать высокая

Усл. печ. л. 1,9. Усл. кр.-отт. 2,2.

Уч. изд. л. 2. Тираж 1000 экз.

Заказ № 5282. Цена 20 коп.

Ставропольское книжное издательство.

357100, Черкесск, пл. Кирова, 23. Дом печати.

Карачаево-Черкесское

полиграфобъединение.
357100, Черкесск, Первомайская, 47.

КІапІ. 20 .